

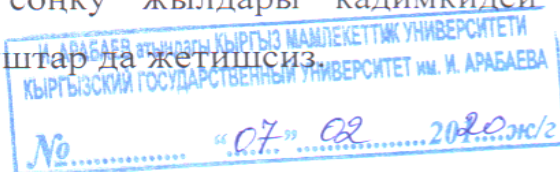
Зулпуев Ашим Зулпуевичтин “Жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун илимий-методикалык негиздери” деген аталыштагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча, педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациялык ишине карата

РАСМИЙ ОППОНЕНТТИН ПИКИРИ

Изилдөө үчүн тандалып алынган теманын актуалдуулугу.

Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүүчү орто мектептерден тартып профессионалдык жогорку билим берүүчү жогорку мектепке чейин элдин абалтан келе жаткан салтын чагылдырган чыгармаларды активдүү үйрөтүү процесси, ошол улуттук кыртышка кайрадан кайтуу дегендик. Бул иште кыргыздын оозеки адабияты, каада-салты менен үрп-адаттарын чагылдырган көөнө маданияты андай улуттук реформаларды жасоого, аны өнүктүрүүгө өбөлгө болот. Ошол оозеки көөнө адабият менен маданияттын мыкты үлгүсү элдик эпостор, булардын башында турган “Манас” эпосу.

Эпос кыргыз баласы үчүн ата-бабалардан калган табылгыс маданий мурас. Анын мазмуну көптөгөн кылымдарды карыткан элдин, этностун турмуш-тирилигине, жашоо мыйзамына, тили менен дилине, жан дүйнөсү менен психологиясына, этнопедагогикасына, эркиндик менен көз карандылыктан кутулууга болгон күрөшү менен жеңишине, сүйүнүчү менен трагедиясына, келечек үчүн болгон иш аракетине жык толгон. Мындай нерсени жогорку абалда көркөм чагылдыруу ишинде сөз болуп жаткан оозеки мурастан өткөн маданий уникалдуу мурас жокко эсе. “Манастын” айрым үзүндүлөрүн эн алгачкылардан болуп изилдеген, кагаз бетине түшүрө баштаган окумуштуу Чокан Валихановдун аныктамасына ылайык бул чыгарма “кыргыз турмушунун энциклопедиясы”. Энциклопедиялык мындай чыгарманы мектепте жана жогорку окуу жайларында окутуу иштери соңку жылдары кадимкидей системага салынып калган өңдүү. Бирок ал жумуштар да жетишсиз.

Филология багытында бир катар изилдөөлөр жүргүзүлдү. К.Абакиров “Манас” таануу илиминин калыптанышы жана өнүгүшү”, Г.Жамгырчиева “Кыргыз эпосторундагы архаикалык мотивдер (“Манас”, “Эртөштүк”, “Кожожаш” эпосторунун мисалында)”, К.Калчакеев “Манас” эпопеясындагы сюжеттин көрөңгөлүү салты жана анын ийкемдүү уланып өнүгүүсү”, С.Жумалиев “Манас” эпосунун лексикасынын хронотопологиялык стратификациясы” деген темаларда доктордук иштерин коргошту.

Ал эми “Манас” таануу деген жалпы аталыштагы курс, республиканын жогорку окуу жайларына өзүнчө дисциплина катары киргизилгенине ондогон жыл болгонуна карабай, аны студенттерге үйрөтүүнүн мазмунун, формалары менен каражаттарын системалаштырган бир дагы эмгек жокко эсе. Азыркы замандын талабына ылайык жогорку окуу жайлардагы окутуучулар аталган курсту окутуу боюнча методикалык (практикалык) жардамга муктаж.

Изилдөөнүн актуалдуулугун аныктоодо практикада жолугуп жаткан төмөндөгүдөй кемчилдиктер, проблемалар эске алынган:

1. “Манас” таануу курсу республиканын жогорку окуу жайларынын ЖОЖдук компоненттин алкагында өзүнчө дисциплина катары киргизилгенине карабай, анын дисциплиналык статусу аныктала элек, илимий-методикалык жактан да анын статусу негиздене элек;

2. “Манас” таануу курсунун максатына жараша окуу материалдарынын тематикасынын мазмуну, формалары менен каражаттары методикалык жактан жабдыла элек;

3. Аталган курсту окутуунун адабий-теориялык, педагогикалык-дидактикалык жана методикалык жактан жабдылышы жогорку окуу жайларында каралган эмес;

4. “Манас” таануу курсунун жалпы методикалык модели иштелип чыккан эмес, аны окутуунун технологиясы иштелип чыга элек. Иштелип чыккан ал технологияларды практикада сыноо иштери жүргүзүлө элек. Мына ушундай муктаждыкты канаттандыруу максатында, “Жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун илимий-методикалык

негиздери” деген теманын алкагында диссертациялык изилдөө жүргүзүүнүн зарылдыгы келип чыккан.

Изилдөөнүн жаңылык деңгээлин төмөнкүлөр менен аныкталат:

1. Кыргызстандын жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окуу дисциплинасы катары теориялык жана методикалык жактан алгачкы ирет негизделишинде;
2. Аталган курстун максат-милдеттеринин, мазмундук өзөгүнүн, окутуу формалары менен каражаттарынын илимий-методикалык жактан алгачкы жолу такталышында;
3. ЖОЖдордо “Манас” таануу курсун окуп-үйрөнүүнүн заманбап технологиясынын иштелип чыгышында, аны окутуунун адабий-теориялык, педагогикалык-дидактикалык жана методикалык принциптеринин, ыкмаларынын, методдорунун, формаларынын жана каражаттарынын аныкталышында;
4. Аталган курстун иштелип чыккан технологиясын жана “Манас” таануу дисциплинасын окуп-үйрөнүүнү мындан ары өркүндөтүүнүн келечектүү концепциясынын иштелип чыгышында;
5. “Манас” таануу курсун окутууга арналган иш-чаралардын алгачкы ирет Республиканын ЖОЖдорунда практикаланышында.

Изилдөөнүн максаты – Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун илимий-методикалык негиздерин аныктоо, анын заманбап технологияларын иштеп чыгуу жана аларды практикага сунуш кылуу.

Изилдөөнүн максатына ылайык анын төмөндөгүдөй **милдеттери** аныкталган:

1. Учурдагы окутуу процессинин шарттарына ылайык Республиканын жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун методологиялык негизин аныктоо;

2.Аталган курсу окутуунун педагогикалык, методикалык принциптерин, учур талабына ылайык иштеп чыгуу;

3.Республиканын жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окуп-үйрөнүүнүн абалына анализ жүргүзүү, анын ЖОЖдордун мамлекеттик стандарттарына, окуу программаларына, окуу-усулдук адабияттарына анализ жүргүзүү;

4.Жогорку окуу жайларда “Манас” таануу курсун өзүнчө окуу дисциплина катары негиздөө, анын максатын, милдеттерин, формалары менен каражаттарын жана мазмундук түзүлүшүн аныктоо;

5. “Манас” таануу курсун окуп-үйрөнүүнүн заманбап моделин иштеп чыгуу, моделдин компоненттерин аныктоо, окутуу принциптерин, методдорун аныктоо;

6.Аталган курстун иштелип чыккан моделин турмушка ашыруунун технологияларын, аткарылуучу практикалык-методикалык иштердин системасын жана “Манас” таануу дисциплинасын окуп-үйрөнүүнү мындан ары өркүндөтүүнүн келечектүү концепциясын иштеп чыгуу;

7. Иштелип чыккан моделди практикага киргизип, жүзөгө ашыруунун технологияларын, аларды келечектүү өркүндөтүүнү концепциясынын тууралыгын эксперименттик сыноодон өткөрүү, жыйынтыгын практикага киргизүү.

Диссертациянын **биринчи бапы** “Манас” таануу курсунун мазмуну, аны окутуунун теориялык маселелери, курстун структурасы” деп аталып, “Манас” таануу курсунун объекти, предмети, түзүлүшү, мазмуну, максат-милдеттери жана теориялык негиздери, эпостун изилдениши, жыйноо, жаздыруу, китеп түрүндө басып чыгаруунун тарыхы жана аны жогорку окуу жайларында окуп-үйрөнүүнүн учурдагы абалы, эпостун варианттары жана манасчылык өнөр тууралуу маалыматтардын адабий-теориялык, илимий-методикалык мааниси иликтөөгө алынган (17-97-бб.). Аталган баптын биринчи бөлүмү “Жогорку окуу жайларындагы “Манас” таануу курсунун объекти, предмети, түзүлүшү, мазмуну, максат-милдеттери жана теориялык негиздери” деп

аталып, “Манас” таануу курсунун түзүлүшү, “Манас” таануу курсунун багыттары таблица түрүндө берилген (26-27-бб.).

Жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуу боюнча төмөндөгүдөй милдеттердин коюлушу талапка ылайык экендиги белгиленет.

1. Уникалдуу “Манас” эпос-үчилтигинин кыргыз маданиятындагы жана дүйнөлүк маданияттагы алган ордун белгилөө;
2. Эпос жөнүндөгү алгачкы маалыматтар менен (окурманды, угарманды, окуучуну, студенти ж.б.) толук кандуу кабардар кылуу;
3. Эпостун негизги темасы, идеясы менен тааныштыруу;
4. Байыркы менен бүгүнкүгө көпүрө болгон Манас баатырдын баянын биздин күндөргө жеткирген, манасчылардын жеке чыгармачылыгын, алардагы айтуучулук өзгөчөлүктөрдү даңазалоо;
5. «Манасты» изилдеген окумуштуулар жана алардын эмгектери менен тереңден маалымат берүү;
6. Үчилтикти жазып алууда, кагазга түшүрүүдө, кара сөзгө келтирүүдө, басып чыгарууда жана которууда жүргүзүлгөн иш-аракеттер жөнүндө маалыматтарды берүү;
7. Эпостун сюжетин, кыскача мазмунун, өзөктүү окуяларын окутуу, алардагы турмуштук-философиялык ойлордун, тажрыйбалардын маани-маңызды турмушунда колдонууга көнүктүрүү;
8. Үчилтиктеги каармандар системасын талдоо жана өздөштүрүү;
9. Эпостун өзөгүндөгү каада-салт, ырым-жырым, үрп-адаттарды жана улуттук дөөлөттөрдү окурмандардын (студенттердин) аң-сезимине, жан-дүйнөсүнө жеткирүү;
10. Эпостун окуяларын жана элементтерин кагазга түшүргөн сүрөткерлердин эмгектерин даңазалоо;
11. Муундан-муунга оозеки айтылып келген таберигибизди сыймыктануу сезимин калыптандыруу;

12.Табиятынан айтуу шыгы болбосо да, ар бир окурманды «Манастын» саптарынан айта билүүгө, көркөм окууга жана кептик чеберчиликке машыктыруу;

13.Эпостун негизинде жазылган пьесалар, драмалар, опералар, музыкалар, кинолор, даректүү фильмдер жөнүндө кабардар кылуу;

14.Кыргыз баласы кылымдардын кыйырында «Манастан» кубат алып, «Манас» менен сыймыктанып да, сыйынып да келгендиктен, анын уникалдуулугун даңазалап, улуттук жүзүн сактай алууга көмөк көрсөтүү;

15.Кыргыз улутунун идеологиясынын пайдубалы болгон эпосту сактап, өнүктүрүү, жайылтуу менен урпактарды Ата-Журт үчүн күйүп жанган мекенчил болууга, эл камын ойлоого тарбиялоо (28-29-бб.).

Экинчи бөлүмдө эпостун изилденишине токтолуп, “Манас” эпосун изилдеген окумуштуулардын эмгектерин жыйноо, жаздыруу, китеп түрүндө басып чыгаруунун тарыхын жана ЖОЖдордо окуп-үйрөнүүнүн учурдагы абалын кеңири талдоого алган. Ошондой эле, сабактын үлгүсү берилген (30-74-бб.).

Үчүнчү бөлүмдө эпостун варианттарына жана манасчыларга токтолуу менен бирге, манасчылык өнөр тууралуу маалыматтардын адабий-теориялык, илимий-методикалык маанисин ачып берген.

Диссертациянын **экинчи бапы** “Жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуу боюнча изилдөөнүн материалдары жана методдору менен принциптери” деп аталып, изилдөөнүн объектиси, предмети жана изилдөөнүн материалдары көрсөтүлүп, “Манас” таануу курсун окутуунун методдору, принциптери, формалары жана каражаттары изилденген. Ошондой эле, “Манас” таануу курсун изилдөөнүн жана окуп-үйрөнүүнүн эксперименталдык методдору, анын жыйынтыктары берилген. “Манас” таануу курсу боюнча жүргүзүлгөн эксперименттик иштердин мазмуну, максат-милдеттери,⁶ жүргүзүлгөн эксперименттик иштердин жүрүшү жана жыйынтыктары тастыкталган (97-168-бб.).

“Манас” таануу курсун окутуунун методдору, принциптери, формалары жана каражаттары” деген бөлүмдө “Манас” таануу курсун окутуунун жалпы маселелери: принциптери, методдору, формалары менен каражаттары иликтөөгө алынып, таблица түрүндө берилген (113-б.). Ошондой эле, лекциялык сабактын фрагменти берилген.

“Манас” таануу курсун республиканын жогорку окуу жайларында окутуу маселелерине токтолуп, окутуунун методдорун, ыкмаларын жана шарттарын иштеп чыккан. Аларды иштеп чыгууда элдик оозеки чыгармачылыктын, адабият таануунун, педагогиканын, психология илимдериндеги соңку жаңылыктарына таянуу менен алардагы жоболордун алгылыктууларын жетекчиликке алган.

Кыргыз Республикасындагы беш жогорку окуу жайдын (Ош технологиялык университети, Ош мамлекеттик университети, Кыргыз - Ызбек университети, Ош гуманитардык-педагогикалык институту, Жалал-Абад мамлекеттик университети) алдыңкы окутуучуларынын тажрыйбалары менен таанышып, алар менен бирге иш алып барууда “Манас” таануу курсун окутуу маселесинин көп көйгөйлөрү, учурда чечилүүгө тийиш болгон маселелери менен таанышып чыгып, алардын негиздүү деп табылган ыкмаларын өркүндөтүүгө аракет кылган.

Диссертациянын **үчүнчү бапы** “Манас” таануу курсун заманбап технологиялар менен өркүндөтүүнүн методикасы” деп аталып, “Манас” таануу курсун окутуунун компоненттерине, педагогикалык заманбап талаптарына, окутуунун заманбап технологияларына, студенттерге “Манастын” осуяттарын үйрөтүүнүн технологияларына токтолгон (168-226-бб.).

Аталган баптын “Манас” таануу курсун окутуунун компоненттери, педагогикалык заманбап талаптар, окутуудагы жаңы технологиялар” деген биринчи бөлүмдө окутуунун технологияларын иликтөөгө алып, аны таблица түрүндө берген (176-б.). “Манас” таануу курсун интеграциялап окутуунун курчама жана тутумдаштыруу моделдери таблица аркылуу көрсөтүлгөн (189-

б.). Ошондой эле, интеграциялап окутуу боюнча сабактардын үлгүлөрү иштелип чыккан.

“Жогорку окуу жайларындагы студенттерге Манастын осуяттарын үйрөтүүнүн заманбап технологиялары” деген экинчи бөлүмдө ар бир осуятты окутуунун технологияларына токтолуп, анын тарбиялык маанисин тастыктап берген.

Аталган бапта жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун заманбап технологиялар менен өркүндөтүүнүн методикалык жолдору иштелип чыккан. Төмөнкүдөй натыйжага ээ болору белгиленген:

- 1.Студенттер сабаттуу сүйлөөгө, т.а., өз оюн так жана түшүнүктүү берүүгө, сүйлөмдөрдүн курулушун (конструкциясын) туура түзүүгө үйрөнүшөт;
- 2.Өздөштүрүлгөн темаларга байланыштуу өз ой-пикирин суроо-жооп, же кайтарым иретинде билдире алууга умтулушат;
- 3.Элдик оозеки чыгармалардын уюткусу болгон «үчилтиктин» негизинде өз элинин тарыхын, маданиятын, адабиятын сүйүп, урматтоого тарбияланышат;
- 4.Оозеки чыгармалардын философиялык, психологиялык, социологиялык, педагогикалык жагдайларын иликтеп, алар аркылуу кийинки муундардын толук кандуу атуулдук парызын аткаруусуна көмөк көрсөтүүгө үйрөнүшөт;
- 5.Коомдун кайсы гана чөйрөсүндө болбосун, б.а., үйдө же сыртта, ата эзелеринин, бир туугандарынын, досторунун, жакындарынын, коллективинин, деги эле, анын тегерегиндеги улуу, кичүү адамдардын арасында үчилтиктин кыргыз баласы үчүн болгон баалуулугун, мазмуну менен мааниси айтып берип, жайылтууга көмөк көрсөтө тургандыгы далилденген.

Төртүнчү бап “Манас” таануу курсун окутууда ээ болуучу компетенциялар жана курстун тарбиялык мааниси” деп аталып, “Манас” таануу курсун окутуп жаткан окутуучуга коюлган талаптар жана студенттер ээ болуучу компетенциялар, аларга коюлуучу теориялык-практикалык талаптар, студенттер ээ болуучу компетенцияларга жетүү үчүн билим-

билгичтиктерге коюлуучу талаптар, гуманисттик идеялар, студенттерди мекенчилдикке тарбиялоодогу орду жана милдеттери каралган (227-259-бб.). “Манас” таануу курсун окутуп жаткан окутуучуга коюлган талаптар жана студенттер ээ болуучу компетенциялар, аларга коюлуучу теориялык-практикалык талаптар” деген биринчи бөлүмдө окутуучуларга жана студенттерге коюлуучу талаптар таблица аркылуу берилген (230-231-бб.). “Манас” таануу курсунан студенттер ээ болуучу компетенциялар жана аларга коюлуучу теориялык - практикалык талаптар” деген бөлүмдө “Манас” таануу курсун өздөштүргөндөн кийин, студенттер төмөндөгүдөй жалпы компетенцияларга ээ боло тургандыгы көрсөтүлгөн.

1. Адабий-теориялык компетенттүүлүк;

2. Илимий-изилдөөчүлүк компетенттүүлүк;

3. Социалдык-личносттук компетенттүүлүк;

4. Маданий-коммуникативдик компетенттүүлүк;

5. Таанып – билүүчүлүк компетенттүүлүк;

6. Уюштуруучулук-башкаруучулук компетенттүүлүк (234-б.). “Студенттер ээ болуучу компетенцияларга жетүү үчүн билим-билгичтиктерге коюлуучу талаптар” деген бөлүмдө “Манас” таануу курсу боюнча студенттердин билүүгө тийиш болгон теориялык билимдерди бөлүп көрсөтөт:

➤ “Манас” эпосунун кыргыз элинин турмушунда ойногон тарыхый ролун далилдер менен бекемдеп айта билүүсү;

➤ Эпостун рух дөөлөттөрүн, адеп-ыймандык нарктарын билиши, түшүнүшү жана аларды бүгүнкү күндөгү тарбия ишине керектигин, зарылдыгын аныктай алышы, өзүнүн жүрүм-турумунда, турмуштук кырдаалдарда колдоно алышы;

➤ Эпостун эл оозунан жыйналуу, китеп болуп басылып чыгуу тарыхын, андагы кыйынчылыктарды фактыларга негизделип билиши, бул жөнүндө аңгеме кура алышы, доклад, реферат жаза билүүсү, жыйноочулардын ысымдарын, эмгек мээнеттерин билиши.

➤ “Манас” таануу илиминин тарыхый өнүгүшүнүн жолун билиши, Манасты изилдеген Кыргызстандык жана чет өлкөлүк окумуштуулардын ысымдарын жана алардын эмгектерин билиши, алардын эпос туурасындагы айткан ой-пикирлерин жатка билиши, илимпоздордун эмгектерине баа бере алышы, аларга рецензия же аннотация жаза алышы, изилдөөчүлөрдүн ой-корутундуларын өзүнүн “Манас” жөнүндөгү сөздөрүнө пайдалана билиши;

➤ “Манас” эпосунун сюжетин билиши, сюжеттин негизинде ой жүгүртүү сочинениесин, кыскача кара сөз менен эпостук сюжетти ырааттуу баяндап айта же жаза билиши;

➤ Эпостун айрым жерлеринен таамай, учкул саптарды, образдуу сүрөттөөлөрдү, фразеологизмдерди, макал-ылакаптарды жатка айта билиши жана аларды өз сөзүндө практикалык түрдө колдоно алышы;

➤ Көзү өткөн улуу жана бүгүнкү манасчылардын кыскача өмүр баяндарын, ири чоң манасчылардын манас айтуу өнөрүн, аларга акын-жазуучулардын, илимпоздордун берген бааларын, эпостун варианттарын билиши. Манасчы жөнүндө чыгармачылык портрет түзө алышы (оозеки жана жазуу түрүндө).

➤ “Манас” эпосу боюнча тартылган фильмдердин, сүрөттөрдүн, жазылган музыкалык, драмалык чыгармалардын, эпостун кара сөз варианттарынын мазмунун, авторлорун билиши.

➤ “Манас” эпосу жөнүндө буга чейин айтылган ой-пикирлерге таянган өзүнүн бирдиктүү бир жеке көз карашынын болушу жана улуттун улуу мурасы менен сыймыктана билиши керек (239-240-бб.).

“Манас” таануу курсу боюнча студенттердин билүүгө тийиш болгон **практикалык машыгууларды белгилейт:**

➤ Жан дүйнөсүнө Манастын тил байлыгын сиңирип, өз оюн таамай, көркөмдөп айта жана жаза билүү, эпостун сөз берметтерин өз сөздөрүндө колдонуу;

➤ Көп улуттуу маданиятты түшүнүү, эл аралык чөйрөдө иштей, жашай алуу;

➤ Даяр илимий пикирлерди гана окуп үйрөнбөстөн, сын ой жүгүртүү, өз пикирин билдирүү, жыйынтык чыгара алуу, аргументтерди келтирип, талкуулай алуу, эки тарапты тең канааттандырган чечим кабыл алуу;

➤ Жамаат, топ ичинде иштөө, ишти уюштуруу, жоопкерчиликтерди, ресурстарды бөлүштүрүү;

➤ Маалымат менен өз алдынча иштей билүү, башкы мааниге ээ болгон маалыматты аныктай алуу, интернет булактары менен иштей алуу; демилгечил болуу, долбоорлорду иштеп чыгуу, чыгармачылык менен жаңы идеяларды сунуштаган креативдүүлүк;

➤ Максатка жетүүгө шыктануу, баштаган ишинин аягына чыгуу, өмүрүнүн бардык баскычтарында билимге умтулуу (241-б.).

“Манас” таануудагы гуманисттик идеялар, студенттерди мекенчилдикке тарбиялоодогу орду, милдети» деген бөлүмдө эпостогу гуманисттик идеялар аркылуу, студенттердин руханий таза дөөлөттөрүн калыптандыруу, акыл-эстик, адеп-ахлактык, мекенчилдик, достук, дене тарбиялык, эмгектик, эстетикалык жетилүүсүнө көмөктөшүү экендиги далилденет.

Диссертацияда сунуш кылынган илимий концепциялар жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун илимий-методикалык иштерин жаңыча уюштурууга жана баалоого жардам берет. Жаңы илимий идеяларды негиздөө жана аларды колдонуу боюнча сунуштар арбын.

Берилген жоболордун, жыйынтыктардын жана сунуштардын изилдениш даражасы жогору. Сунуш кылынган жоболор, жыйынтык-сунуштар илимий-теориялык эмгектерге, практикалык тажрыйбаларга, эксперименттик иштердин натыйжаларына таянуу менен жеткиликтүү жана ынанымдуу чыгарылган.

Зулпуев Ашим Зулпуевичтин диссертациялык изилдөөсү жана анын натыйжалары, илимий жаңылыгы жана практикалык мааниси боюнча кыргыз

адабиятын окутуунун методикасы илимине кошулган барандуу эмгек болуп эсептелет.

Изилдөөнүн жыйынтыктары жаңы жана маанилүү. Алар жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун теориясы менен практикасын өркүндөтүүгө өз салымын кошот. Изилдөөдө изденүүчү ар түрдүү методдорду колдонуу аркылуу, өзүнүн илимий идеяларын бекемдеген жана алар так методологиялык негиздерге ээ.

Иштин аягында жалпы жыйынтыктар жана сунуштар айтылып, пайдаланылган адабияттардын тизмеси жана тиркеме сунуш этилген.

Диссертациянын авторефератында изилдөөнүн мазмуну, негизинен, чагылдырылган, андан эмгектин логикасын аңдап билүүгө болот. Иштин теориялык ойлору практикада сынактан өткөрүлгөн.

Жарыяланган эмгектердин саны – 29 жана алар теманын негизинде жазылган, ЖАК талап кылган басылмаларда жарыяланган.

Диссертациялык изилдөөдө жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун теориялык жана практикалык орчундуу маселелери ийгиликтүү аныкталышы менен бирге, иштин жалпы сапатына анча таасир эте албаган айрым кемчиликтер да кездешет. Алар:

1. Экинчи баптын “Манас” таануу курсун окутууну изилдөөнүн жана окутуунун методдору, принциптери, формалары жана каражаттары” деген биринчи бөлүмүндө изилдөөнүн методдору такталбай, чаржайыт болуп калган.
2. Үчүнчү баптын “Жогорку окуу жайларындагы студенттерге “Манастын” осуяттарын үйрөтүүнүн технологиялары” деген бөлүмүнүн теориялык жагы солгун жазылып калган.
3. Диссертацияда орфографиялык жана пунктуациялык каталар кеткен.

Ырас, жогоруда айтылган сунуштар иштин илимий мазмунуна терс таасирин тийгизбейт, жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуу багытында

кыргыз педагогика илиминде ыраатуу жана учур талабына ылайык иштелип чыккан эмгек болуп саналат.

Жыйынтыктап айтканда, Зулпуев Ашим Зулпуевичтин “Жогорку окуу жайларында “Манас” таануу курсун окутуунун илимий-методикалык негиздери” аттуу темадагы 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (кыргыз адабияты) адистиги боюнча диссертациялык иши жана анын авторефераты Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялоо комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруу тартиби жөнүндөгү жобосунун» талаптарына ылайык иштелип чыккан эмгек болуп саналат.

Изилдөөнүн автору Зулпуев Ашим Зулпуевич аталган адистик боюнча педагогика илимдеринин доктору окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Расмий оппонент,

К.И.Скрябин атындагы КУАУнун Мамлекеттик тил жана тарбия иштери боюнча проректору,
педагогика илимдеринин доктору, профессор

Батаканова С.Т

поступил
ка в ДС 213.12580
07.02.2020г.
И. АРАБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
К- КЫРГЫЗСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ И. АРАБАЕВ

КОЛ ТАМГАСЫН ТАСТЫКТАЙМЫН
ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ

13